

AJUNTAMENTS

OPINIÓ

Dels Consells escolars als Consells educatius municipals

Manuel J. Quero Gallego — 16 de novembre de 2023 — Updated 8 d'agost de 2024 ⌚ 6 Mins Read

Reunió del Consell Escolar de Catalunya | CEC

Vivim temps d'incertesa i calen espais i institucions de participació oberta i segura que transmetin confiança. L'educació es veu afectada per aquest entorn i les notícies s'acumulen: pandèmia, famílies vulnerables, segregació i inversió escolars, resultats educatius... Els ajuntaments estan treballant en primera línia d'aquesta realitat, amb els seus recursos i competències, però els reptes són grans i demanen la col·laboració de tothom.

Els ajuntaments disposen des del 1987 dels Consells Escolars Municipals (CEM, Decret 404/1987, que desplega la Llei 25/1985 de Consells Escolars Municipals) com a espais de participació i consulta de la comunitat en les polítiques educatives locals. Hi ha veus municipals que plantegen la seva posada al dia, especialment després de l'aprovació de Llei d'Educació de Catalunya del 2009, que reconeix el paper de la comunitat educativa. Tot i així, el balanç d'aquests anys és que el Decret ha fet possible una via i garantia de participació dels agents a les polítiques locals.

En aquest entorn de canvi, el Consell Escolar de Catalunya està preparant la seva reforma per a esdevenir Consell Educatiu de Catalunya, com ho han fet molts consells municipals, amb una nova composició dels seus membres, en línia amb la diversitat d'actors de l'escola i el fora escola, amb un protagonisme creixent. Per al món local aquesta és una oportunitat per destacar el paper dels CEM al territori i la seva resposta als reptes educatius.

Vivim temps d'incertesa i calen espais i institucions de participació oberta i segura que transmetin confiança

L'Àrea d'Educació la Diputació de Barcelona té una llarga trajectòria de **suport als CEM**, acompanyant els ajuntaments en els seus processos de creació o renovació. Hi ha una demanda sostinguda, doncs la seva dinàmica és complexa per les seves funcions, components i mètodes de treball. La voluntat de la Diputació de Barcelona és donar una resposta adaptada a les necessitats locals amb suports individuals, grupals i documentals en diàleg amb les regidories i personal tècnic d'educació.

El model que inspira les polítiques educatives locals és el de la Ciutat Educadora, que aposta per una governança de cooperació entre els ajuntaments i la ciutadania. Si la ciutat és educadora, el CEM és el seu parlament, la plaça pública de la conversa educativa. Les

ciutats i pobles ofereixen una diversitat de recursos educatius més enllà de les escoles: l'educació, com a bé comú que afecta a tota la comunitat, té el seu espai de trobada i proposta al CEM.

L'experiència local mostra que pot tenir diferents nivells de conversa en el seu si: pot ser merament informatiu i unidireccional del govern municipal cap a la comunitat educativa, però ha d'avançar amb ambició cap a la consulta de polítiques municipals que obri la deliberació. Com a objectiu final, aquesta funció enriquida de consulta ha de culminar en la proposta informada i argumentada. Govern municipal i comunitat educativa construeixen vies de col·laboració per l'interès comú. El CEM pot ser, doncs, una àmplia plataforma per coordinar una pluralitat de programes i espais de treball amb diferents actors i recursos. L'estratègia ha de ser fer servir el consell com a espai de cooperació educativa.

L'experiència de suport de l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona mostra com els CEM amb lideratge polític de l'alcaldia i regidoria, basat en el respecte dels actors, una clara línia de continuïtat en els seus treballs, un acurat treball de secretaria, l'acompliment de la representativitat dels seus membres i una flexibilitat atenta a la realitat local, són condicions que completen un model de qualitat i confiança. La seva governança ha de cuidar la comunicació i transparència en el funcionament, discussió i proposta i ha de preveure el rendiment de comptes.

Si el CEM és un espai consultiu, els acords consensuats poden influir a les polítiques locals i de l'administració educativa. És per aquesta raó que el consens pot ser sumatiu i la votació divisiva, si estem en un marc de consulta i participació: la comunitat educativa serà més escoltada si presenta propostes d'actuació compartides, acordades prèviament entre les parts. Tot i així, els actors són plurals i el dissens és legítim i ha de tenir les seves vies d'expressió.

Els membres dels CEM ho són com a representants sectorials, no nominals: representen a un sector de la comunitat (famílies, docents, alumnes...) no al seu interès particular, doncs la base de la participació a un òrgan de deliberació ha de ser la recerca del bé comú per la ciutadania com a pràctica democràtica. Però la visió de la Ciutat educadora ha eixamplat els agents que participen a l'educació. I el fora escola és fonamental per a la seva construcció compartida: els docents no són els únics professionals educadors, d'altres s'incorporen a l'escola (orientadors, monitors...) i enriqueixen la seva pràctica. A més, els referents d'equipaments com biblioteques o espais d'extraescolars i lleure esdevenen, també, imprescindibles en aquest debat.

La participació municipal als consells escolars de centre és la via privilegiada per conèixer, debatre i intervenir en la realitat educativa dels barris

Aquesta pluralitat d'actors fa convenient una governança adaptada a la realitat local i que transmeti confiança i transparència en la composició, funcionament i treballs. Una alternativa útil en molts casos és un plenari del CEM més regulat, que transmeti la seva institucionalitat, combinat amb unes comissions més flexibles. Les experiències locals de comissions de direccions de centres o d'AFA permeten la participació de tot el sector i descarrega el plenari de discussions particulars, però necessàries a l'espai de comissions. És útil, doncs, que alguns sectors, per la seva complexitat, tinguin els seus espais específics amb el govern local.

No hem d'oblidar que la participació municipal als consells escolars de centre és la via privilegiada per conèixer, debatre i intervenir en la realitat educativa dels barris. Es tracta del primer nivell d'intervenció i conforma l'ecosistema d'agents i recursos de la ciutat educadora. El consell municipal es nodreix d'aquesta comunicació i l'amplia amb agents del fora escola.

Tenint en compte que el CEM és un òrgan municipal més de participació sectorial (com hi pot haver d'altres: gent gran, infància...) la qualitat del treball d'un consell escolar municipal reflecteix el lideratge local i la cohesió de la seva comunitat educativa i és una mostra de maduresa democràtica. Estem convençuts que en el marc de la Ciutat Educadora la pràctica educadora afecta a tota la ciutat i poble: l'evolució dels consells escolars als consells educatius és, per tant, coherent i indicadora de la sensibilitat de les polítiques locals.

La complexa realitat social i educativa de les ciutats i pobles demana un compromís ferm dels seus ajuntaments i comunitats. Els Consells Escolars Municipals són els seus espais de consulta, debat i proposta. La seva eficàcia rau en el consens que orienta les decisions del govern local i l'administració educativa. Les seves vies de futur passen pel lideratge municipal, la continuïtat dels treballs, el diàleg i el respecte de les parts.

Manuel J. Quero Gallego

Tècnic d'educació. Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona

**Diputació
Barcelona**

Àrea d'Educació